

KULTURREDAKTÖR

Kristian Ekenberg
kristian.ekenberg@gd.se
026-15 96 50

Balsam Karam.

FOTO: CHRISTINE OLSSON/TT ARKIV

Karam prisas av Smålands litteraturfestival

LITTERATUR Författaren Balsam Karam tilldelas Smålands litteraturfestivalens migrantpris 2021 för sin roman "Händelsehorisonten". Priset är inspirerat av Vilhelm Mobergs "Utvandrarna", svit och ska gå till en författare som skildrar migration i vår tid – i Mobergs anda.

"Balsam Karam uppfinnar stundtals ett helt eget språk för att kunna skildra en tillvaro i Utkanterna, en plats eller ett tillstånd där grundläggande rättigheter saknas. "Händelsehorisonten" är en djärvt och tankeväckande roman som låter människor som förpassats till periferin vara i centrum", står att läsa i juryns motivering.

Prissumman på 50 000 kronor delas ut under litteraturfestivalen 1-6 februari, som i år genomförs digitalt. (TT)

FILMKOLLEN

Provokatörsporträtt av Helmut Newton

Veckans aktuella filmer och tv-serier bjuder på filmen "Helmut Newton: The bad and the beautiful" samt Oscarstippade "Pieces of a woman".

"Helmut Newton: The bad and the beautiful"

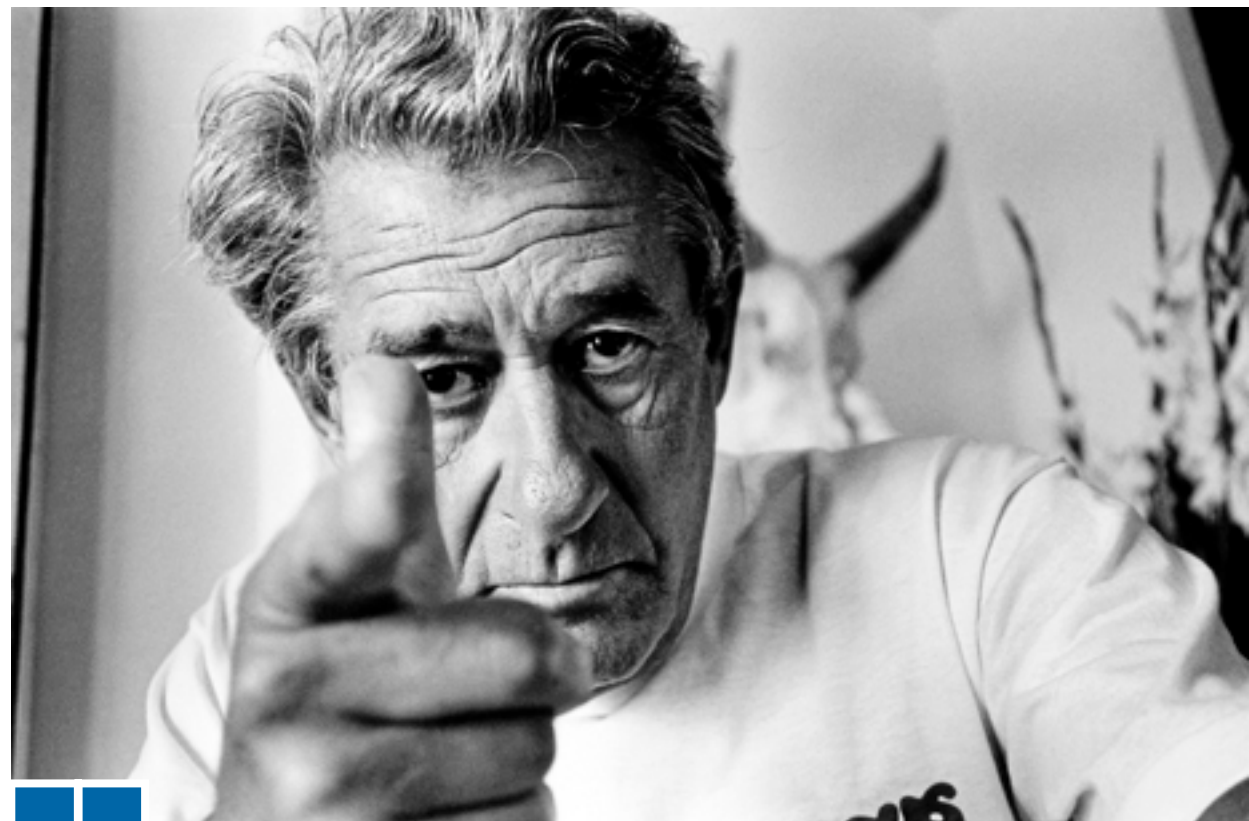
Medverkande: Claudia Schiffer, Isabella Rossellini, Charlotte Rampling med flera.
Regi: Gero von Boehm.

För mig har Helmut Newton under många år varit förknippad med filmfestivalen i Berlin. Under promenaden från festivalområdet till ett av de lyxhotell där intervjuerna ofta äger rum, passerar man Newton Bar på Charlottenstrasse. Jag har aldrig varit där inne, men det är omöjligt att missa de gigantiska Newton-fotografier som hänger inne på väggarna. Samtliga nakenstudier av kvinnor som ser ner på besökarna.

Det är genom fotografier som dessa som Newton – som levde mellan 1920 och 2004 – har blivit känd. Det är bilder av starka, nakna kvinnor, som alltid strängt ser ner på dem som tittar. Men som den här dokumentärfilmen visar hade Newton betydligt fler strängar på sin så kallade lyra, inte minst var han en provokatör som förnyade fotokonsten och som skapade bilder som med rätta har blivit ikoniska.

Newton föddes som Helmut Neustädter i Berlin och blev tidigt intresserad av fotografi. 1938 flydde familjen undan naziterrorn. 1946 blev han brittisk medborgare och bytte namn till Newton. Han hamnade sedermera i Paris tillsammans med sin hustru June, där han började utveckla sin stil. Han omkom 2004 i en bilolycka utanför kändishotellet Chateau Marmont i Los Angeles.

I filmen möter vi en rad av de personer han har arbetat med och fotograferat. Grace Jones berättar om hur de provokativa bilderna på henne och dåvarande pojkvännen Dolph Lundgren togs. Isabella Rossellini talar om bilderna på henne och dåvarande pojkvännen David Lynch. Charlotte Rampling talar om de bilder

Fotografen Helmut Newton porträtteras i dokumentärfilmen "Helmut Newton: The bad and the beautiful". FOTO: EDGE ENTERTAINMENT

Och inte minst så berättar Newton själv i en inte alltför gammal intervju, där han besöker sin gamla hemstad Berlin och minns sin barndom.

Newton tog på henne när hon var 17 år gammal.

Och inte minst så berättar Newton själv i en inte alltför gammal intervju, där han besöker sin gamla hemstad Berlin och minns sin barndom. Det hela blir ett intressant porträtt av en fascinerande person som ger en bra bakgrund till hans fotografi. I filmen talar de han har förevigat om honom med värme och respekt och menar att hans nakenstudier inte är pornografi utan att de visar upp starka kvinnor som utmanar männen.

Gunnar Rehlin/TT

"Pieces of a woman"

Visas på Netflix

I rollerna: Vanessa Kirby, Shia LaBeouf, Ellen Burstyn med flera.

Regi: Kornéi Mundruczó.

Många regissörer tycker om att göra oerhört långa tagningar utan klipp, och ofta känns det mest som självändamål, som ett sätt att visa "titta vad jag kan". Men den över 20 minuter långa tag-

Shia LaBeouf som Sean och Vanessa Kirby som Martha i den starka Netflix-filmen "Pieces of a woman". FOTO: BENJAMIN LOEB/NETFLIX

ning som finns i början av "Pieces of a woman" hör inte till dessa. Tvärtom. Den tar oss i stället med furios energi och intimitet rakt in i den tragik som är katalysatorn för det som händer i fortsättningen i denna mycket sevärda film.

Regissören Kornéi Mundruczó och manusförfattaren Kata Weber är ett par även privat, och manuset bygger på deras egna erfarenheter av en liknande händelse. I filmen är det Martha och Sean som ska få sitt första barn. Martha vill föda hemma. I stället för den vanliga barnmorskan får hon hjälp av ersättaren Eva. Men någonting går väldigt fel.

Det som händer påverkar självfallet både Martha och Sean. Hon blir till synes kall och uttryckslös, hon håller känslorna inom sig. Han vill nå henne, när han inte kan

göra det inleder han ett förhållande med en annan kvinna. En annan viktig person i dramat är Marthas mamma – hon har ett ansträngt förhållande till sin dotter och hon har aldrig tyckt om sin svårson.

Som titeln säger är det dock Martha som det mest handlar om, och hur hon försöker samla ihop bitarna för att kunna fortsätta med sitt liv. Vanessa Kirby, som vi tidigare sett som prinsessan Margaret i de första sångerna av "The crown", är helt briljant. Med sitt levande ansikte förmedlar hon alla Marthas konflikter och känslor – scenen där hon och modern (Ellen Burstyn) konfronterar varandra har en intensitet som gör att man sitter som på nålar. Shia LaBeouf är bra som den lite lufsige Sean, men det är

Martha och hennes liv som filmmakarna koncentrerar sig på.

Det finns fler långa tagningar utan klipp, främst ett under en familjemiddag. Vid andra tillfällen känns det som om kameran smyger omkring och betraktar det som händer lite på avstånd. Det ger en osäkerhetskänsla, det gör att filmen aldrig blir så där sentimental, som den lätt hade kunnat bli i mindre skickliga händer.

På filmfestivalen i Venedig i höstas vann Kirby priset för bästa kvinnliga skådespelare. Nu hör hon och Burstyn till de skådespelare det talas om inför den kommande Oscarutdelningen. De lär båda bli nominerade, och det i så fall helt rättvist.

Gunnar Rehlin/TT

Bodil Valero skriver om coronaåret

Politikern Bodil Valero (MP) satt fast i Spanien samtidigt som hennes mor låg för döden i Sverige. Nu skriver Bodil Valero tillsammans med vänner och bekanta från hela världen om året i coronaisolering. En av dem är Gävle-advokaten Tryggve Emstedt.

Många är de initiativ som vill skildra det märkliga coronaåret 2020 och hur det påverkade oss. GD Kultur bjöd i våras in läsarna till att fylla en metaforisk flaskpost med coronatankar och senare under våren gavs det även ut en bok i Gävle med coronatexter med poeten och konstnären Liselotte Fluhr som initiativtagare.

Bodil Valero, boende i Axmar, har suttit i riksdagen och i EU-parlamentet för Miljöpartiet. I dag delar hon sin tid mellan Sverige och Spanien, där hon tillsammans med maken driver ett hotell.

Hennes vanliga tillvaro full av möten och resor sattes abrupt på paus i våras när coronapandemin slog till. Plötsligt fann hon sig i ett improviserat kollektiv i den spanska bostaden i anslutning till hotellet.

Upplevelserna från coronaåret väckte idén om att bjuda in vänner och bekanta till en antologi med henne själv och vännen Marion Verweij som redaktörer. Totalt finns nu 27 bidrag samlade i boken "Walking the Covid tightrope", som med texter på engelska ger in-

blickar i vardagen från hela världen från coronaåret 2020.

"Att läsa nyheter är en sak. Att läsa en människas personliga redogörelse för sina känslor ger en helt annan bild", skriver redaktörerna i bokens förord.

Att samla in röster från många länder är bokens bärande idé.

För mig och Marion som båda arbetat många år med globala frågor var det självklart att vår bok skulle samla berättelser från hela världen för att inte bara hamna i den europeiska bubblan. Pandemin slår så olika beroende på förutsättningar. Mitt "lyxproblem" är att inte kunna resa som jag vill är knappast det samma som för Victor i Kenya som får lönen halverad, eller för den som lever med både krig och corona.

Bodil Valero berättar i sitt bidrag till antologin om hur hon kände sig som drabbad av pesten när hon återvände till Sverige samtidigt som media fylldes av skräckrapporter om smittspridningen i Spanien. Hon skriver också om hur hon kände sig mycket svensk när länder-

Bodil Valeros annars välfyllda kalender blev ren när coronapandemin slog till i våras. FOTO: PRIVAT

nas strategier jämfördes.

Hon delar sin tid mellan Sverige och Spanien, vilket gjorde att den praktiska vardagen blev svår när hon satt instängd i sitt spanska hem. Hennes gamla mamma låg för döden och hon behövde ansöka om ett nytt pass. Har pandemin på något sätt påverkat din inställning till att dela din tid mellan olika länder?

Jag har mina barn och barnbarn i Sverige och min man och hans familj i Katalonien så det är svårt att inte försöka hitta en lösning som innebär delad tid mellan båda länderna. En positiv erfarenhet pandemin gett oss är en större förståelse för distansarbete, vilket underlättar. Jag tänker mig inte att flacka fram och tillbaka varannan vecka men

att kunna tillbringa ett antal månader i Sverige och ett antal månader i Spanien.

Bland de medverkande skribenterna finns också den välkända Gävle-advokaten Tryggve Emstedt. I sitt bidrag skriver han om hur ekonomin hamnar i fritt fall när många domstolsförhandlingar ställdes in under våren.

Kristian Ekenberg

KOMMENTAR

Bilderna som Donald Trump kommer att hata

Narcissisten Donald Trump kommer inte att finnas med på bilderna som definierar hans presidentskap, skriver Kristian Ekenberg.

Bara någon vecka efter att vi sammanfattat nyhetsåret i bilder får 2021, bara några dagar in i januari, sin bildsättning. Bilder som också blir svåra att ignorera när hela decenniet så småningom ska sammanfattas.

Sociala medier-flödet svämmar över av bilder från den fruktansvärda stormningen av kongressen i USA som utropas till årets eller decenniets bild redan nu. Man nickar och håller med,

Bilderna från stormningen av kongressen definierar Trump-eran. BILD: TT

för att scrolla vidare och se en bild som ännu bättre sammanfattar den amerikanska demokratins haveri

under Donald Trump. Poliser med dragna pistoler inne i kongressbyggnaden, nej, vänta, det här fo-

En ljusglimt finns åtminstone i en mörk stund som denna.

tot då på en man med fötterna på bordet inne i talmannen Nancy Pelosis kontor, nej, men titta på den här då, när en av därmarna har intagit högsätet i senaten... ja, men titta då på samma motiv men med en man som i stället har päls och horn! På nyårsafton såg vi här hemma satiriska Netflix-

specialen "Death to 2020", men om fotografier som dessa varit med hade det känts som att satirikerna dragit verkligheten ett snäpp för långt.

Hilary Clintons ambitioner att nå Vita Husets fick ett avbräck när det läckte att hon använt ordet "deplorables" om de Trump-väljare som hon ansåg vara bortom räddning. Ett ordval som hon kritiserades för och en kritik som det var lätt att nicka ja-kande åt, åtminstone om ordet används av en presidentkandidat om människor som är medborgare i det land som hon hoppas styra. Men det är också svårt att

nu hitta ett bättre ord för de människor som har dragit den amerikanska demokratin i smutsen genom att med våld bryta sig in i kongressen samtidigt som landets nya president ska utses.

En ljusglimt finns åtminstone i en mörk stund som denna. Ironin i att narcissisten Donald Trump får finna sig i att när historieböckerna ska välja ut bilden för att sammanfatta hans presidentskap, är den mest talande ett fotografi där han själv inte utgör motiv utan en man som har stormat kongressen med päls och horn. Han kommer att hata det. Kristian Ekenberg